

DU-19080002040200

Seat No. _____

M. Com. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April – 2022

Financial Accounting for Managers

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : જરૂરી ગણતરીઓ દર્શાવો.

1 એબીસી લિમિટેડના નીચે આપેલા નાણાકીય પત્રકો અને અન્ય માહિતી પરથી 20

નીચેની વિગતો શોધો :

કુલ રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દર, ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર વળતર દર
(કરવેરા અને વ્યાજ પહેલાની કમાણી પર) અને શેરહોલ્ડરોના ભંડોળો પર
વળતર દર.

એબીસી લિમિટેડનું તા. 31-3-2021ના રોજ પૂરા

થતા વર્ષનું નફા-નુકસાન ખાતું

વિગત	રકમ (રૂ.)	વિગત	રકમ (રૂ.)
શરૂઆતનો સ્ટોક	50,000	વેચાણ	8,50,000
ખરીદી	3,00,000	આખર સ્ટોક	70,000
વેતન	1,25,000	રોકાણો પર વ્યાજ	5,000
વહીવટી ખર્ચા	1,15,000		
વેચાણ ખર્ચા	1,50,000		
ડિબેન્ચર પર વ્યાજ	10,000		
કરવેરાની જોગવાઈ	75,000		
ચોખ્ખો નફો	1,00,000		
	9,25,000		9,25,000

**એબીસી લિમિટેડનું તા. 31-3-2021ના રોજ પૂરા
થતા વર્ષનું પાકું સરવૈયું**

મૂડી-દેવાં	રકમ (રૂ.)	મિલકત-લેણાં	રકમ (રૂ.)
12%ના ક્યુમ્યુલેટીવ પ્રેફરન્સ શેર	1,00,000	પાઘડી	1,00,000
ઈક્વિટી શેરમૂડી દરેક રૂ. 10નો	2,00,000	જમીન - મકાન	1,50,000
સામાન્ય અનામત	31,000	પ્લાન્ટ - મશીનરી	1,50,000
કર્મચારી નફાભાગ ભંડોળ	3,000	10%ની સરકારી જામીનગીરી	50,000
નફા-નુકસાન ખાતું	35,000	સ્ટોક	90,000
10%ના ડિબેન્ચર	1,00,000	દેવાદારો	35,500
કર્મચારી અકસ્માત વળતર અનામત	9,000	બેન્ક સિલક	37,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડ	27,000	બાંધધરી કમીશન	8,000
અન્ય ચાલુ જવાબદારી	1,20,000	જાહેરાત ઉપલક ખાતું	4,500
	6,25,000		6,25,000

અન્ય માહિતી :

- બધાજ રોકાણો બિન-ધંધાકીય રોકાણો છે અને તેની બજાર કિંમત રૂ. 60,000 છે.
- પાઘડી, જમીન-મકાન અને પ્લાન્ટ-મશીનરીની બજાર કિંમત અનુક્રમે રૂ. 75,000, રૂ. 2,50,000 અને રૂ. 1,75,000 છે.
- મિલકતોની વધારેલ કિંમત પર વધારાનો ઘસારો રૂ. 10,000 ગણવાનો છે.
- સ્ટોકમાં રૂ. 12,500ની કિંમતની એક વસ્તુ સમાયેલ છે જે ખુબ જ નુકસાન પામેલ છે અને તેના વેચાણથી રૂ. 5,500 ઉપજશે.

અથવા

1 એબી લિમિટેડનું તા. 31-03-2021ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે : 20

મૂડી-દેવાં	રકમ (રૂ.)	મિલકત-લેણાં	રકમ (રૂ.)
10% ની પ્રેફરન્સ શેરમૂડી		સ્થિર મિલકતો	3,99,200
7,000 પ્રેફરન્સ શેર દરેક રૂ. 100નો	7,00,000	ગૌણ કંપનીના શેર	1,60,000
ઈક્વિટી શેરમૂડી		ગૌણ કંપની પાસે લેણાં	8,00,000
દરેક રૂ. 10નો	5,00,000	લાંબાગાળાના રોકાણો	1,40,000
શેર પ્રીમિયમ	1,12,200	સ્ટોક	3,84,000
નફા-નુકસાન ખાતું	5,24,000	દેવાદારો	12,00,000
રિવિડન્ડ સમતુલા ભંડોળ	2,80,000	બેન્ક સિલક	40,000
5%ના રિબેન્ચર	56,000	લેણી હૂંડીઓ	66,800
લેણદારો	7,64,000	પ્રાથમિક ખર્ચા	10,000
નહિ મંગાવેલ રિવિડન્ડ	67,800		
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	20,000		
સૂચિત રિવિડન્ડ	68,000		
દેવીહૂંડી	1,08,000		
	32,00,000		32,00,000

વધારાની માહિતી નીચે મુજબ આપેલ છે :

1. મૂલ્યાંકન કરનારે કાયમી મિલકતોની પુનઃ સ્થાપના કિંમત રૂ. 7,27,000 ઠરાવેલ છે.
2. ગૌણ કંપનીના શેરની વર્તમાન કિંમત રૂ. 2,00,000 આંકી શકાય.
3. રોકાણોની કિંમત રૂ. 1,56,000 આંકવામાં આવે છે.
4. દર વર્ષે રૂ. 2,000નો સ્ટોક અપ્રચલીતવના કારણે નકામો થાય છે જે સ્ટોક માંડી વાળવાનો છે.
5. કરવેરા પહેલાનો ચોખ્ખો નફો રૂ. 6,00,000 છે.
6. કાયમી મિલકતો પર પુનઃસ્થાપના કિંમતના આધારે વધારાનો ઘસારો રૂ. 22,800 માંડી વાળવાનો છે.
7. ગયા વર્ષના વેચાણ પર થયેલો રૂ. 10,000નો નફો ચાલુ વર્ષના નફા-નુકસાન ખાતે ઉધારેલ છે.
8. મશીનરીના વેચાણ પર થયેલ ખોટ રૂ. 1,000 ચાલુ વર્ષના નફા-નુકસાન ખાતે ઉધારેલ છે.

9. ચાલુ વર્ષનો નફો નક્કી કરતી વખતે બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટના વ્યાજના રૂ. 1,000 અને દાનના રૂ. 66,800 બાદ કરેલા છે.

ડાયરેક્ટરો માટે નીચેનાની ગણતરી કરો :

1. કુલ રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દર
2. ચોખ્ખી રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દર
3. માલિકોની રોકાયેલ મૂડી પર વળતર દર.

- 2 જાન્યુઆરી, 2022 મહિના માટે એસી લિમિટેડના રેકોર્ડમાંથી નીચે મુજબની માહિતી ઉપલબ્ધ છે : **20**

પગારપત્રક પર કામદારોની સંખ્યા : મહિનાની શરૂઆતમાં 900 અને મહિનાના અંતે 1,100. મહિના દરમિયાન 10 કામદારો જતાં રહ્યા હતા, 40 કામદારોને છૂટા કરવામાં આવ્યા હતા અને 150 કામદારોની ભરતી કરવામાં આવી હતી. તેમાંથી, 25 કામદારોની ભરતી, જેઓ જતાં રહ્યા હતા તેમની ખાલી જગ્યાઓ પર કરવામાં આવી હતી, જ્યારે બાકીના વિસ્તરણ યોજના માટે રોકાયેલા હતા. નીચેની પદ્ધતિઓનો અમલ કરીને મજૂર ટર્નઓવર દરની ગણતરી કરો :

- (A) વિભાજન પદ્ધતિ
- (B) રિપ્લેસમેન્ટ પદ્ધતિ
- (C) ફ્લક્સ પદ્ધતિ.

અથવા

- 2 કે.કે. લિમિટેડના મેનેજમેન્ટ તેમની ફેક્ટરીમાં વધતા જતાં મજૂર ફેરબદલી દરથી **20** ચિંતિત છે અને કારણોનું પૃથક્કરણ કરતા પહેલાં અને ઉપચારાત્મક પગલાં લેતા પહેલાં, તેઓ છેલ્લા વર્ષમાં મજૂર ફેરબદલીના પરિણામે ગુમાવેલા નફાનો અંદાજ મેળવવા માંગે છે.

ગયા વર્ષે વેચાણ રૂ. 83,03,300 અને પી.વી. રેશિયો 20% હતો. પ્રત્યક્ષ મજૂર દળ દ્વારા ખરેખર કરાયેલા કામના કલાકોની કુલ સંખ્યા 4.45 લાખ હતી. મજૂર ફેરબદલી દરને કારણે ખાલી જગ્યાઓ ભરવામાં માનવ સંસાધન વિભાગ દ્વારા વિલંબના પરિણામે, 1,00,000 સંભવિત ઉત્પાદક કલાકો ગુમાવેલ હતા. ખરેખર પ્રત્યક્ષ મજૂરીના કલાકોમાં 30,000 કલાક કે જે નવા ભરતી થયેલાઓને તાલીમ આપવા માટેના છે તેનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં અડધા કલાકો બિનઉત્પાદક હતા. વિશ્લેષણના આધારે, મજૂર ફેરબદલી દરના પરિણામે થયેલ પડતર નીચે મુજબ હતી :

જતાં રહેવાના કારણે સેટલમેન્ટ ખર્ચ (રૂ.)	43,820
ભરતીનો ખર્ચ (રૂ.)	26,740
પસંદગીનો ખર્ચ (રૂ.)	12,750
તાલીમનો ખર્ચ (રૂ.)	30,490

મજૂર ફેરબદલી દર ના પરિણામે ગુમાવેલ સંભવિત ઉત્પાદનને પ્રવર્તમાન ભાવે વેચી શકાયું હોત એમ ધારી ને મજૂર ફેરબદલી દરના કારણે ગુમાવેલો નફો શોધો.

3 ડી લિમિટેડના હિસાબી ચોપડાઓમાંથી વર્ષ 2021-22ની નીચેની નાણાકીય માહિતી પ્રાપ્ત છે : 15

કાચો માલસામાન (એકમદીઠ)	રૂ. 14
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (એકમદીઠ)	રૂ. 10
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા કુલ	રૂ. 60,000
અપ્રત્યક્ષ મજૂરી (એકમદીઠ)	રૂ. 2 + રૂ. 20,000 વાર્ષિક
બળતણ ખર્ચ (એકમદીઠ)	રૂ. 3 + રૂ. 30,000 વાર્ષિક
ઘસારો વાર્ષિક	રૂ. 40,000
પગાર વાર્ષિક	રૂ. 36,000
કારખાના મકાન ભાડું	રૂ. 2,000 માસિક
ઉત્પાદન અને વેચાણ 10,000 એકમો (એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ.50).	

કંપનીની શેરમૂડી 20,000 ઈક્વિટી શેર દરેક રૂ. 1ની દાર્શનિક કિંમતના છે જેની હાલની બજાર કિંમત રૂ. 15 શેરદીઠ છે. મૂડી પડતરનો અંદાજ 14% છે અને કરવેરાનો દર કમાણીના 50% છે.

આ માહિતી પરથી નીચેની વિગતો શોધો :

1. પી.વી. ગુણોત્તર
2. સમતુટ બિંદુ એ વેચાણ
3. લક્ષ્યાંકિત નફો અને લક્ષ્યાંકિત નફો પ્રાપ્ત કરવા જરૂરી વેચાણ
4. સલામતી ગાળો.

અથવા

3 એ લિમિટેડના હિસાબી ચોપડાઓમાંથી વર્ષ 2021-22ની તેની ઉત્પાદન સપાટીની 60%ની ક્ષમતાની નીચેની નાણાકીય માહિતી પ્રાપ્ત છે : 15

કાર્યો માલસામાન (એકમદીઠ)	રૂ. 13
પ્રત્યક્ષ મજૂરી કુલ	રૂ. 54,000
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા (એકમદીઠ)	રૂ. 8
ઉત્પાદન અને વેચાણ	6,000 એકમો
કારખાના શીરોપરી ખર્ચ (60% ચલિત) વાર્ષિક	રૂ. 1,00,000
વહીવટી શીરોપરી ખર્ચ (60% સ્થિર) વાર્ષિક	રૂ. 60,000
વેચાણ અને વિતરણ શીરોપરી ખર્ચ (સ્થિર) વાર્ષિક	રૂ. 40,000

કંપની તેની 60%, 80% અને 100% ની ઉત્પાદન ક્ષમતાએ કુલ પડતર પર 20%ના દરે નફો કમાવવા માંગે છે.

ઉપરની વિગતોને આધારે 60 %, 80% અને 100% ની ઉત્પાદન ક્ષમતાએ કંપની એકમદીઠ કેટલો નફો મેળવી શકે તે દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

4 (અ) સંચાલકીય અંકુશ પદ્ધતિની વ્યાખ્યા આપો. તેના કાર્યક્ષેત્રની ચર્ચા કરો. 8
(બ) કાયદેન પડતર પદ્ધતિની વ્યાખ્યા આપો. તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો. 7

અથવા

4 (અ) લક્ષાંકિત પડતર પદ્ધતિનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો. લક્ષાંકિત પડતર પદ્ધતિના અભિગમો સમજાવો. 8
(બ) સરકારી હિસાબોના પડકારો અને ઉપાયો સમજાવો. 7

ENGLISH VERSION

Instruction : Show the necessary calculations.

- 1 Calculate the following from the financial statements and other information of ABC Ltd. given below : **20**
 Rate of Return on Total Capital Employed, Return on Net Capital Employed (On EBIT) and Return on Shareholders' Funds.

Profit & Loss Account of ABC Ltd. for the year ended on 31-3-2021

<i>Particulars</i>	<i>Amount Rs.</i>	<i>Particulars</i>	<i>Amount Rs.</i>
Opening Stock	50,000	Sales	8,50,000
Purchases	3,00,000	Closing Stock	70,000
Wages	1,25,000	Interest on Investments	5,000
Administrative Expenses	1,15,000		
Selling Expenses	1,50,000		
Interest on Debentures	10,000		
Provision for Tax	75,000		
Net Profit	1,00,000		
	9,25,000		9,25,000

Balance Sheet of ABC Ltd. as on 31-3-2021

<i>Liabilities</i>	<i>Rs.</i>	<i>Assets</i>	<i>Rs.</i>
12% Cumulative Preference shares	1,00,000	Goodwill	1,00,000
Equity Share Capital Rs. 10 each	2,00,000	Land - Building	1,50,000
General Reserves	31,000	Plant - Machinery	1,50,000
Employees' Profit Sharing Funds	3,000	10% Govt. Securities	50,000
P & L A/c.	35,000	Stock	90,000
10% Debentures	1,00,000	Debtors	35,500
Employees' Accident Rebate Reserves	9,000	Bank Balance	37,000
Provident Fund	27,000	Underwriting commission	8,000
Other Current liabilities	1,20,000	Advertisement	
		Suspense A/c.	4,500
	6,25,000		6,25,000

Other Information :

1. All investments are non-trade investment and their market value is Rs. 60,000.
2. The market values of Goodwill, Land-Building and Plant-Machinery were Rs. 75,000, Rs. 2,50,000 and Rs. 1,75,000 respectively.
3. Additional depreciation to be charged on appreciated value of assets will be Rs. 10,000.
4. Stocks includes an item of the cost of Rs. 12,500 which is badly damaged and only Rs. 5,500 will be realized out of its sales.

OR

- 1 The balance sheet of AB Ltd. as on 31-03-21 was **20**
as under :

<i>Liabilities</i>	<i>Rs.</i>	<i>Assets</i>	<i>Rs.</i>
10% Preference share Capital 7,000 Pref. Shares of Rs. 100.	7,00,000	Fixed Assets Shares of Subsidiary Co.	3,99,200 1,60,000
Equity Share Capital Rs. 10 each	5,00,000	Due from Subsidiary Co.	8,00,000
Share Premium	1,12,200	Long Term Investments	1,40,000
P & L A/c.	5,24,000	Stock	3,84,000
Dividend Equalization fund	2,80,000	Debtors	12,00,000
5% Debentures	56,000	Bank Balance	40,000
Creditors	7,64,000	Bills Receivables	66,800
Unclaimed Dividend	67,800	Preliminary Expenses	10,000
Bank overdraft	20,000		
Proposed Dividend	68,000		
Bills payable	1,08,000		
	32,00,000		32,00,000

The following additional informations are given :

1. The replacement price of Fixed Assets is determined Rs. 7,27,000 by the valuer.
2. The present value of share of subsidiary Co. is Rs. 2,00,000.
3. The value of Investments is taken Rs. 1,56,000.
4. Every year obsolete stock is written off. Write off stock during this year Rs. 2,000.
5. Net Profit before tax is Rs. 6,00,000.
6. On the basis of Replacement price of Fixed Assets, Additional depreciation of Rs. 22,800 is to be written off.
7. The profit of Rs. 10,000 on previous year's sales is debited to P and L A/c of current year.
8. The loss from sale of Machinery of Rs. 1,000 is debited to P and L A/c of current year.
9. At the time of determining current year's profit, Bank overdraft interest of Rs. 1,000 and Donation of Rs. 66,800 was deducted.

Calculate for the Directors :

1. Rate of Return on Total Capital Employed.
2. Rate of Return on Net Capital Employed.
3. Rate of Return on Owners Capital Employed.

- 2 The following data are available from the records of AC Ltd. for the month of January - 2022 : 20

No. of workers on the payroll : at the beginning of the month 900 and at the end of the month 1,100. During the month 10 workers were left, 40 workers were discharged and 150 workers were recruited. Of these, 25 workers were recruited in vacancies of those leaving, while the rest were engaged for an expansion scheme. Calculate labour turnover Rate by applying :

- (A) Separation Method
- (B) Replacement Method
- (C) Flux Method.

OR

- 2 The management of KK Ltd. is worried about their increasing labour turnover in the factory and before analyzing the causes and taking remedial steps, they want to have an idea of the Profit foregone as a result of labour turnover in the last year. 20

Last year sales was Rs. 83,03,300 and P/V ratio was 20%. The total numbers of actual hours worked by the direct labour force were 4.45 lakh. As a result of delays by the human resources department in filling vacancies due to labour turnover 1,00,000 potential productive hours were lost. The actual direct labour hours included 30,000 hours attributable to training new recruits, out of which half of the hours were unproductive.

The cost incurred consequent on labour revealed, on analysis, the following :

Settlement Cost due to leaving.....	Rs. 43,820
Recruitment Costs	Rs. 26,740
Selection Cost.....	Rs. 12,750
Training Cost.....	Rs. 30,490

Assuming that the potential production lost as a result of labour turnover could have been sold at the prevailing price. Find the Profit Foregone on account of labour turnover.

3 The following financial data are available from the books of D Ltd. for year 2021-22 **15**

Raw - Material (Per Unit)	Rs. 14
Direct Labour (Per Unit).....	Rs. 10
Direct Expenses Total.....	Rs. 60,000
Indirect Labour (Per Unit).....	Rs. 2 + Rs. 20,000 Annual
Fuel Cost (Per Unit).....	Rs. 3 + Rs. 30,000 Annual
Depreciation	Rs. 40,000 Annual
Salary	Rs. 36,000 Annual
Rent of Factory Building	Rs. 2,000 Monthly
Production and Sales	10,000 Units (Per Unit Sales Price Rs. 50).

The Equity Share Capital of the company is 20,000 Equity Shares having face value of Re. 1 each. The market price of Equity Share is Rs. 15 Per share. Estimated Cost of Capital is 14% and Taxation Rate of Earnings is 50%. Find out the following from this data :

1. P.V. Ratio
2. Sales at BEP
3. Target Profit and required Sales to get Target Profit
4. Margin of Safety.

OR

- 3 From the books of A Ltd. for the year 2021-22 the following financial data are available at the 60 % level of its production capacity. 15

Raw - Material (Per Unit).....	Rs. 13
Direct Labour Total	Rs. 54,000
Direct Expenses (Per Unit)	Rs. 8
Production & Sales.....	6,000 Units
Factory Overheads (60% Variable).....	Rs. 1,00,000 Annual
Admin. Office Overheads (60 % Fixed)	Rs. 60,000 Annual
Selling & Distribution Overheads (Fixed) ..	Rs. 40,000

The Company wants to earn a profit @ 20 % on Total Cost at 60%, 80% and 100% of its production capacity. Prepare a statement showing profit per unit at 60%, 80% and 100% of its production capacity.

- 4 (A) Define Management Control System. Discuss its scope. 8
(B) Define Kaizen Costing. Discuss its characteristics. 7

OR

- 4 (A) Conceptualize Target Costing. Explain Target Costing Approaches. 8
(B) Explain challenges and solutions of Government Accounts. 7